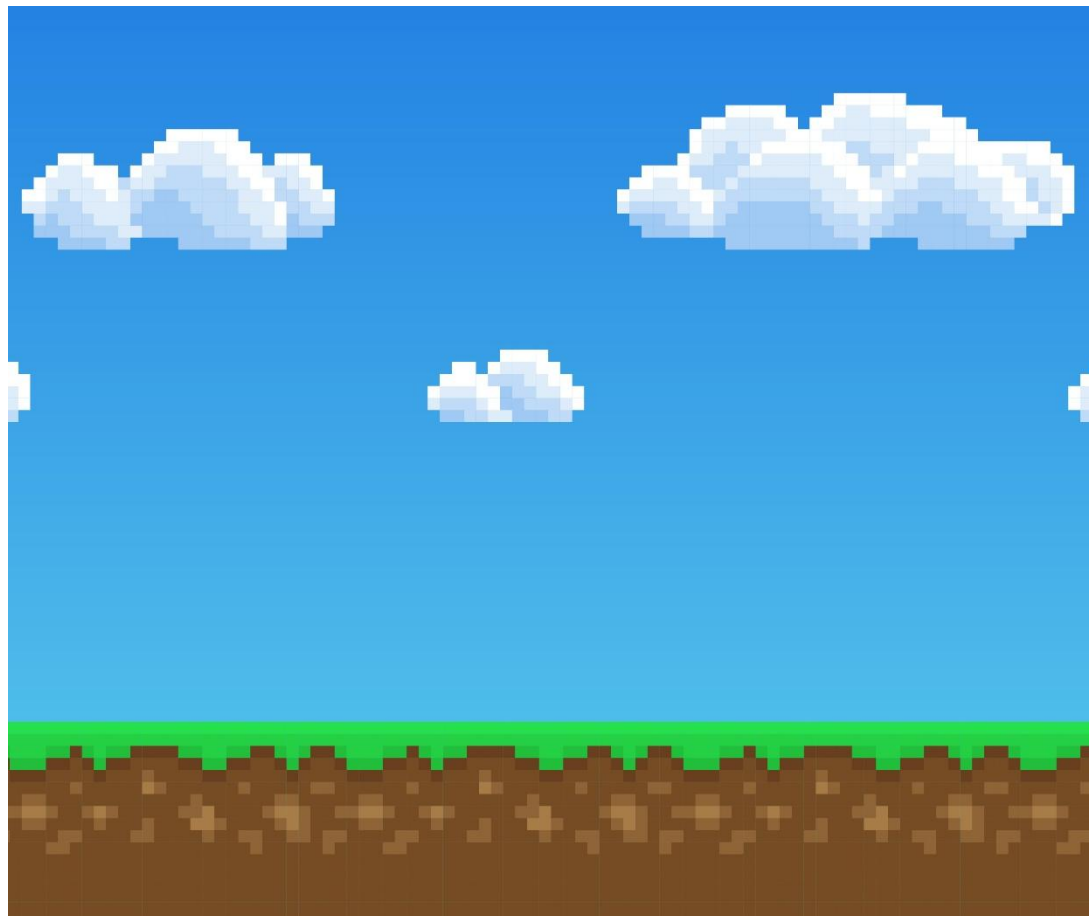

Att driva digital omställning – utmaningar och möjligheter

Eva Stensköld

- Föreståndare på Svensk nationell datatjänst sedan ett drygt år
- Jobbat +20 år med digitala frågor
- Som t ex forskningsdata, öppen vetenskap, forskningsinfrastrukturer, men också EU-frågor
- Huvudsakligen i det forskningspolitiska fältet
- Men även lite grand inom kulturarvssektorn

Mål - upplägg

Jag kommer att reflektera generellt kring digital omställning utifrån mitt forskningspolitiska raster,

...med målbilden att något jag säger ska kunna ha bäring på kulturarvsområdet.

1. Först blir det en speed-genomgång av området, från top (EU) till down (nationell nivå).
2. Sedan några reflektioner kring läget för området idag genom en 10-årig personlig tillbakablick.
3. Sist: mina ta-hem-budskap för en hållbar digital omställning.
4. ...allra sist lite reklam för vad SND gör inom området.

Förförståelse

Open science is an approach to research based on open cooperative work that emphasizes the sharing of knowledge, results and tools as early and widely as possible. It operates on the principle of being 'as open as possible, as closed as necessary'.

EU:s nuvarande ramprogram för forskning och innovation – **Horisont Europa** (FP9) (2021-2027).

Inkommande ramprogram (**FP10**) förhandlas och pågår 2028-2034.

FAIR is an acronym for *Findable, Accessible, Interoperable, and Reusable*. The FAIR data principles state that it should be possible to find research data, there should be information about how to gain access to them, they should be compatible with other data, and possible to reuse. The FAIR data principles are an integral part of the work within open science, and describe some of the most central guidelines for good data management and open access to research data. SND strives to make data in the national [research data catalogue](#) as compliant as possible with the FAIR criteria, but as a researcher, you also play an important part in this work.

Dasaptaerwin, CC0, via Wikimedia Commons

Horisont Europa - förordningen

Article 14

Open science

1. The Programme shall encourage open science as an approach to the scientific process based on cooperative work and diffusing knowledge, in particular in accordance with the following elements which shall be ensured in accordance with Article 39(3) of this Regulation:

- (a) open access to scientific publications resulting from research funded under the Programme;
- (b) open access to research data, including those underlying scientific publications, in accordance with the principle 'as open as possible, as closed as necessary'.

2. The principle of reciprocity in open science shall be promoted and encouraged in all association and cooperation agreements with third countries, including agreements signed by funding bodies entrusted with the indirect management of the Programme.

3. Responsible management of research data shall be ensured in line with the principles 'findability', 'accessibility', 'interoperability' and 'reusability' (the 'FAIR principles'). Attention shall also be paid to the long-term preservation

4. Other open science practices shall be promoted and encouraged, including for the benefit of SMEs.

"As open as possible,
As closed as necessary"

Ansvarsfull
datahantering enligt
FAIR

Article 39

Exploitation and dissemination

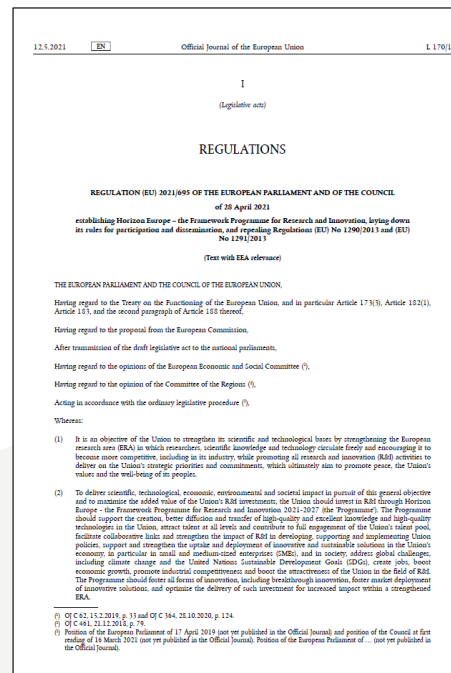
1. Each beneficiary that has received Union funding shall use its best efforts to exploit the results it owns, or to have them exploited by another legal entity. Exploitation may be direct by the beneficiaries or indirect in particular through the transfer and licensing of results in accordance with Article 40.

Open access to research data shall be the general rule under the terms and conditions laid down in the grant agreement, ensuring the possibility of exceptions following the principle 'as open as possible, as closed as necessary', taking into consideration the legitimate interests of the beneficiaries including commercial exploitation and any other constraints, such as data protection rules, privacy, confidentiality, trade secrets, Union competitive interests, security rules or intellectual property rights.

The work programme may provide for additional incentives or obligations for the purpose of adhering to open science practices.

4. Beneficiaries shall manage all research data generated in an action under the Programme in line with the FAIR principles and in accordance with the grant agreement and shall establish a Data Management Plan.

The work programme may provide, where justified, for additional obligations to use the EOSC for storing and giving access to research data.

<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/695/oj>

Horisont Europa – Model Grant Agreement

Exempel på krav i kontrakt

- Datahanteringsplan
- Pålitligt arkiv
- EOSC
- CC BY
- Motivera undantag från öppen tillgång
- CC 0 för metadata och FAIR

Open science: research data management

The beneficiaries must manage the digital research data generated in the action ('data') responsibly, in line with the FAIR principles and by taking all of the following actions:

- establish a data management plan ('DMP') (and regularly update it)
- as soon as possible and within the deadlines set out in the DMP, deposit the data in a trusted repository; if required in the call conditions, this repository must be federated in the EOSC in compliance with EOSC requirements
- as soon as possible and within the deadlines set out in the DMP, ensure open access — via the repository — to the deposited data, under the latest available version of the Creative Commons Attribution International Public License (CC BY) or Creative Commons Public Domain Dedication (CC 0) or a licence/dedication with equivalent rights, following the principle 'as open as possible as closed as necessary', unless providing open access would in particular:
 - be against the beneficiary's legitimate interests, including regarding commercial exploitation, or
 - be contrary to any other constraints, in particular the EU competitive interests or the beneficiary's obligations under this Agreement; if open access is not provided (to some or all data), this must be justified in the DMP
- provide information via the repository about any research output or any other tools and instruments needed to re-use or validate the data.

Metadata of deposited data must be open under a Creative Commons Public Domain Dedication (CC 0) or equivalent (to the extent legitimate interests or constraints are safeguarded), in line with the FAIR principles (in particular machine-actionable) and provide information at least about the following: datasets (description, date of deposit, author(s) and embargo); Horizon Europe or Euratom funding; grant project name, acronym and number; licensing terms; persistent identifiers for the dataset, the authors involved in the action, and, if possible, for their organisations and the grant. Where applicable, the metadata must include persistent identifiers for related publications and other research outputs.

EU-strategi för data - dataområdena

EOSC in the European Data Strategy

(February 2020)

The EU will create a single market for data by:

- ❑ Setting clear and fair rules on access and re-use of data;
- ❑ Investing in next generation standards, tools and infrastructures to store and process data;
- ❑ Joining forces in European cloud capacity;
- ❑ **Pooling European data in key sectors, with EU-wide common and interoperable data spaces;**
- ❑ Giving users rights, tools and skills to stay in full control of their data.

*“**EOSC** is the basis for a science, research and innovation data space that will bring together data resulting from research and deployment programmes and will be connected and fully articulated with the sectoral data spaces.”*

(European Data Strategy, COM(2020) 66 final)

- EU-strategi för data (2020-02-19): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020D C0066>
- Second staff working document on data spaces (2024-01-24): <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/second-staff-working-document-data-spaces>

Dataområde för kulturarvssektorn

Commission proposes a common European data space for cultural heritage

Data space - deployment

The common European data space for cultural heritage is deployed by a consortium of 19 partners, coordinated by the Europeana Foundation.

ECHOES

The ECHOES project will establish the core infrastructure and governance model of the European Collaborative Cloud for cultural heritage.

The Cultural Heritage Cloud (ECCCH) is a shared platform designed to provide heritage professionals and researchers with access to data, scientific resources, training, and advanced digital tools tailored to suit their needs. This platform is developed by ECHOES (European Cloud for Heritage OpEn Science), a project funded by the European Commission and UK Research and Innovation (UKRI) that brings together fragmented communities of the Cultural Heritage field into a new community around the Digital Commons.

Svenska ordförandeskapet 2023

Rådsslutsatser 23 maj

13. EMPHASISES the need for a change in research culture that recognises diverse research activities with the overarching goal to maximise high quality and impact of the research; WELCOMES in this respect activities of the Coalition for Advancing Research Assessment (CoARA); and ENCOURAGES close dialogue between stakeholders, Member States, the Commission and Associated Countries in reforming research assessment, in coordination with global partners;
14. NOTES that the lack of data and trustworthy information on the state of scholarly publishing, including costs and bibliometric data, hinders the advancement of open access policy development, implementation and evaluation and weakens the position of Member States and research organisations in negotiating with commercial publishers; ACKNOWLEDGES ongoing developments to monitor progress towards open science within the framework of European Open Science Cloud (EOSC), based on national monitoring and common qualitative and quantitative indicators; ENCOURAGES Member States and the Commission to accelerate these developments and reduce the fragmentation of monitoring initiatives by including open science monitoring in the ERA monitoring mechanism, and to endeavor to ensure that the monitoring data adhere to the FAIR principles;

EOSC, FAIR, Incitement, Nationell uppföljning, indikatorer m.m.

“The Swedish Presidency of the Council of the European Union calls for reinforcing, accelerating, and maximising the benefits of FAIR and open research data in Europe, within scientific communities and through research infrastructures, to increase the overall research and innovation performance of the European Research Area and strengthen the outreach to and impact on industry and society.”

Deklaration 20 juni

<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9616-2023-INIT/en/pdf>

<https://www.government.se/information-material/2023/06/lund-declaration-on-maximising-the-benefits-of-research-data/>

Svenskt positionspapper inför FP10

Excellens

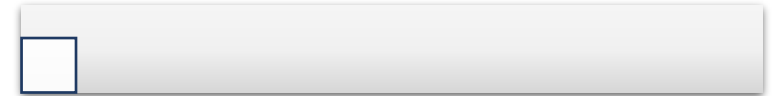
- Kvalitet
- Jämställdhet
- Resiliens och öppen strategisk autonomi
- Ansvarsfull internationalisering

Struktur

- Stabilitet
- Innovation
- Inkludering

Effektivitet

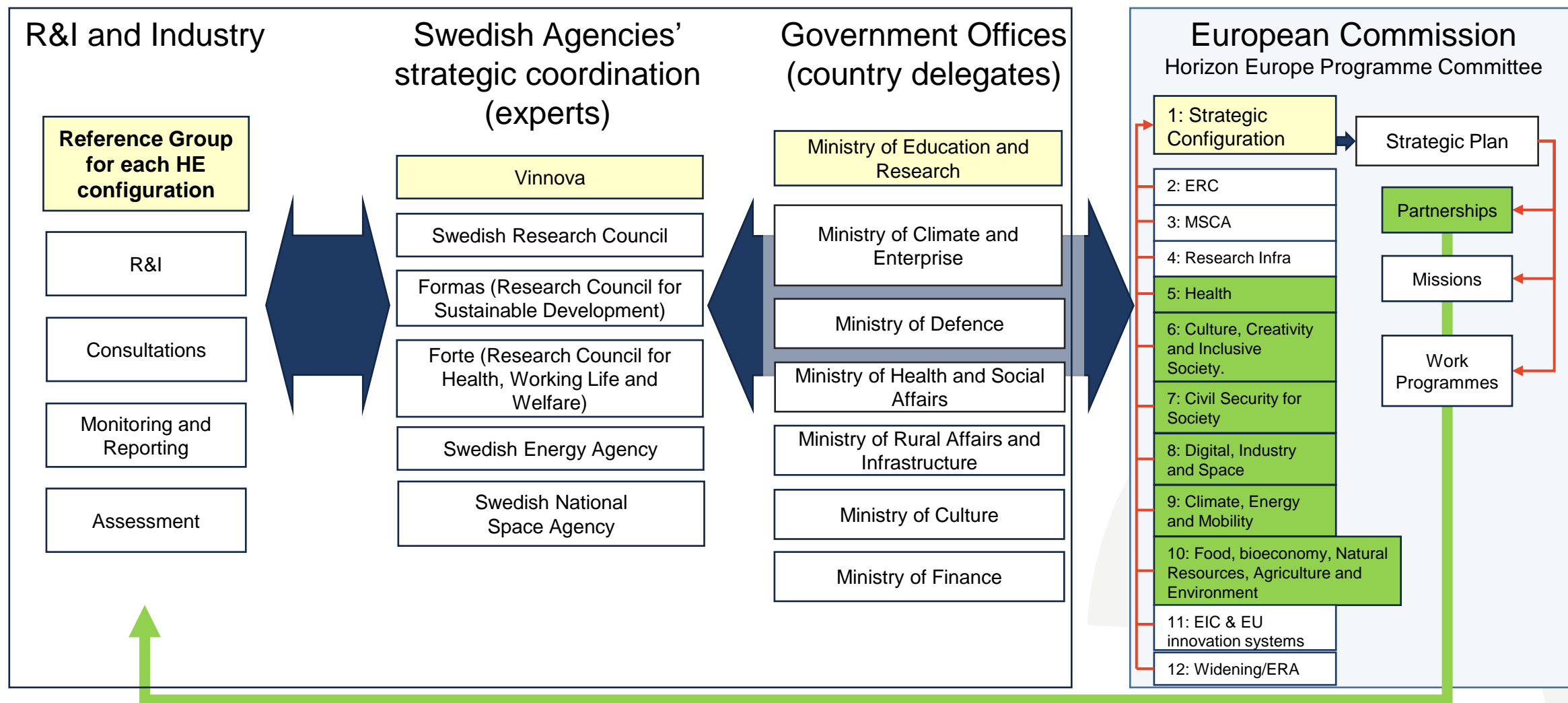
- Genomslag
- Förutsägbarhet
- Enkelhet

<https://www.regeringen.se/informationsmaterial/2024/08/svenskt-positionspapper-infor-eus-nasta-ramprogram-for-forskning-och-innovation-fp10/>

Budskap till nya kommissionen: maximera nyttan av forskningsdata (oktober 2024)

- **Grundvärden:** Högre utbildning och forskning ska vägledas av akademisk frihet, öppenhet och fri delning av forskningsresultat. Åtkomst till återanvändbara forskningsdata av hög kvalitet är avgörande för dessa värden och Europas konkurrenskraft.
- **Problem:** Inte tillräckligt många forskningsdata från EU-finansierad forskning blir FAIR. Detta begränsar deras användning och riskerar att minska Europas innovationskraft och utveckling inom industrier.
- **Momentum:** Draghi och Letta har framhållit behovet av mer data som drivkraft för produktivitet och teknologisk utveckling, särskilt inom områden som artificiell intelligens. De lyfter också vikten av "femte friheten" – den fria rörligheten för data. Ursula von der Leyens politiska prioriteringar tar sikte på att tillgång till data är inte bara viktigt för produktivitet, utan också för samhällsinnovationer. EU måste leda en "datarevolution" för att frigöra potentialen i forskningsdata.
- **Önskade åtgärder:**
 - Alla digitala objekt från EU-finansierad forskning ska bli FAIR som standard och så öppna som möjligt enligt "as open as possible, as closed as necessary".
 - EOSC ska vara den horisontella infrastrukturen för FAIR-data.
 - Det behöver finnas strukturer för incitament och belöningssystem samt resurser för att rekrytera och utbilda data stewards som kan hjälpa forskare att hantera data enligt FAIR-principerna.
 - Följ upp efterlevnaden av datahanteringsplaner för att säkerställa att forskningsdata uppfyller FAIR-kraven och att dessa data själva är FAIR för analys och förbättring.

Nationell samordning för inflytande av svenska positionen

Uppdrag till myndigheter (i urval)

Vetenskapsrådet

(Uppgift enligt förordning)

21. samordna, följa upp och främja samverkan i arbetet för öppen tillgång till forskningsdata och varje år publicera en rapport med en samlad kartläggning, analys och bedömning av det nationella arbetet med öppen tillgång till forskningsdata,

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2009975-med-instruktion-for_sfs-2009-975/

Kungl. biblioteket

(Uppgift enligt förordning)

3. samordna, följa upp och främja samverkan i arbetet för öppen tillgång till vetenskapliga publikationer och varje år publicera en rapport med en samlad kartläggning, analys och bedömning av det nationella arbetet med öppen tillgång till vetenskapliga publikationer, och
4. varje år publicera en rapport med en redovisning av de totala utgifterna för vetenskaplig publicering för universitet och högskolor som har statlig huvudman eller tillstånd att utfärda examen enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina. Förordning (2022:1311).

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-20081421-med-instruktion-for-kungl_sfs-2008-1421/

Universitet och högskolor

(uppdrag i regleringsbrev)

Utveckla arbetet med öppen vetenskap

Universitet och högskolor ska fortsätta att utveckla arbetet med öppen vetenskap i syfte att verksamheten ska bidra till att nå den nationella inriktningen för ett öppet vetenskapssystem (prop. 2020/21:60). I arbetet ingår att bidra med underlag till Vetenskapsrådets och Kungl. bibliotekets respektive uppgifter att samordna, följa upp och främja samverkan i arbetet för öppen tillgång till forskningsdata respektive vetenskapliga publikationer

<https://www.esv.se/statsliggaren/regleringsbrev/Index?rbld=23645>

Nästa steg?

Europeisk nivå

- Draghi och Letta rapporterna
- Halvtidsutvärderingen av Horisont Europa
- FP10
- CoARA
- EOSC Node

Nationell nivå

- Forsknings- och innovationspolitisk proposition 2025-2028
- Nationell samordning för inflytande i HE utvecklas
- Halvtidsutvärdering av strategin för svenskt deltagande i Horisont Europa (UKÄ redovisning, juni 2024)

Institutionell nivå

- Implementering av nationella riktlinjer för öppen vetenskap (KB, januari 2024)
- Öppen tillgång till forskningsdata (VR, juni 2024)

AI

AI kommissionen föreslår (bland annat) åtgärder för bättre styrning och tillgång till offentliga **data** (AI-kommissionens färdplan för Sverige, november 2024):

- Data måste vara tillgängliga och av hög kvalitet - välstrukturerade och standardiserade samt sökbara för användaren.
- Regelverket måste också göra det möjligt för data att delas på ett effektivt sätt, med beaktande av skyddet för den personliga integriteten och upphovsrätten.

Wallenberg Artificial Intelligence,
Autonomous Systems and
Software Program, WASP

Rapport från [Finansdepartementet](#)

AI-kommissionens Färdplan för Sverige

Publicerad 26 november 2024

Ladda ner:

> [AI-kommissionens färdplan för Sverige \(pdf 9 MB\)](#)

Regeringen beslutade den 7 december 2023 att tillsätta en kommitté med uppdrag att identifiera behov av och lämna förslag på åtgärder som kan bidra till att stärka utvecklingen och användningen av artificiell intelligens (AI) i Sverige på ett hållbart och säkert sätt. Uppdraget skulle slutredovisas senast den 1 juli 2025, men kommittén har valt att redovisningen till november 2024.

Kommittén, som har antagit namnet AI-kommissionen, har lagt fram sin rapport AI-kommissionens Färdplan för Sverige.

Genvägar

- > [Kommittédirektiv 2023:164 Förstärkt AI-förmåga i Sverige](#)
- > [Pressmeddelande: AI-kommissionen överlämnar sina förslag till regeringen](#)

EU vill stärka Europas konkurrenskraft inom artificiell intelligens genom att bygga upp ett nätverk med AI-fabriker. Foto: EuroHPC

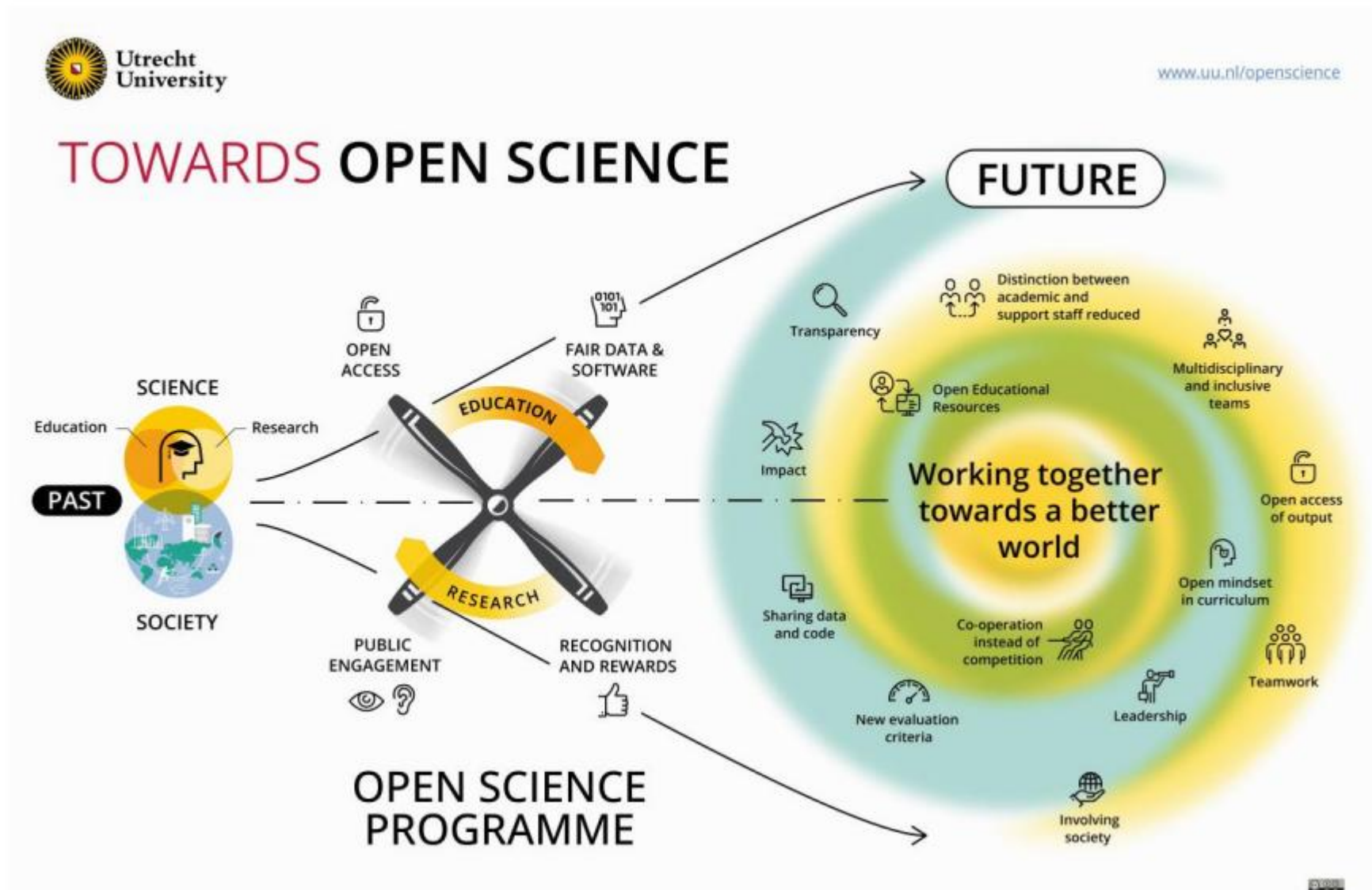
Europeisk AI-fabrik hamnar i Linköping

UPPDATERAD 12 DECEMBER 2024 PUBLICERAD 11 DECEMBER 2024

Sverige och Linköpings universitet kommer att stå som värd för en av EU:s sju så kallade AI-fabriker, [meddelar EuroHPC](#) (European High Performance Computing). Satsningen går igång 2025 och är tänkt att stärka EU:s konkurrenskraft inom artificiell intelligens.

Den svenska AI-fabriken kommer att kallas Mimer och ansvaret för denna kommer ligga hos [Nationell akademisk infrastruktur för superdatorer](#) (NAISS) på [Linköpings universitet](#) och forskningsinstitutet [Rise](#) som samarbetspartner.

Visionen

Verkligheten

VR regleringsbrev för 2014

Bättre tillgång till forskningsresultat och forskningsdata

Vetenskapsrådet ska utforma nationella riktlinjer för öppen tillgång till vetenskaplig information (Open Access). Vetenskapsrådet ska samråda och samarbeta med Kungl. biblioteket samt andra relevanta aktörer. Vetenskapsrådet ska i samband med årsredovisningen redovisa till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) hur uppdraget fortskrider.

Nationella riktlinjer för öppen tillgång 2015

I **januari 2015** överlämnar Vetenskapsrådet sitt förslag till nationella riktlinjer för öppen tillgång till vetenskaplig information till regeringen.

I rapporten föreslår Vetenskapsrådet att en grundprincip i de föreslagna nationella riktlinjerna ska vara att vetenskapliga publikationer och konstnärliga verk samt forskningsdata som ligger till grund för vetenskapliga publikationer, som är resultatet av offentligt finansierad forskning, ska vara öppet tillgängliga.

Vetenskapsrådet föreslår att Sverige ska ha en målbild som innebär att alla vetenskapliga publikationer och konstnärliga verk, som är ett resultat av forskning finansierad av offentliga medel, från 2025 ska publiceras omedelbart och vara öppet tillgängliga.

För forskningsdata är målbilden inte tidsbestämd, utan VR föreslår att all forskningsdata som helt eller delvis tas fram med offentliga medel görs öppet tillgängliga så snart det är möjligt.

Hearing om öppen tillgång 2015

DELTAGARLISTA FÖR HEARING OM ÖPPEN TILLGÅNG TILL VETENSKAPLIG
INFORMATION 16 DECEMBER 2015
FÖR INTERNT BRUK

UNIVERSITET OCH HÖGSKOLOR

Den **16 december 2015** bjuder regeringen in till en hearing om öppen tillgång till vetenskaplig information. De som bjuds in är lärosäten (ledningsnivå och ansvariga för öppen tillgång), forskningsfinansiärer och olika organisationer som arbetar med forskning. Även forskare och sakkunniga bjuds in. Syftet med hearingen är att informera om regeringens arbete inom området öppen tillgång till vetenskaplig information och avsikterna kring en tioårig målbild och uppdrag inom området till Vetenskapsrådet och Kungliga biblioteket inför den kommande forskningspropositionen.

Under hearingen lyftes även frågan gentemot främst lärosätena kring hur man avsåg implementera regeringens målbild där regeringen betonade vikten av att man gjorde detta tillsammans/på liknande sätt och att man välkomnade inspel från lärosätena kring detta, särskilt kring hur man avsåg lösa lagring av den forskningsdata som skulle tillgängliggöras.

Budgetpropositionen för 2016

I budgetpropositionen för utgiftsområde 16 (utbildning och universitetsforskning) för budgetåret 2016 som presenteras av regeringen i **september 2015** aviseras regeringens plan att ge VR och KB varsitt samordningsuppdrag med hänvisning till rapporten från VR:

Regeringen avser att undersöka förutsättningarna för att implementera öppen tillgång till vetenskaplig information i enlighet med Vetenskapsrådets förslag. Vetenskapsrådet föreslår också i sin rapport att en nationell samordningsfunktion ska upprättas vid en för uppgiften lämplig myndighet, med uppdrag att koordinera arbetet med öppen tillgång till vetenskaplig information. Regeringen avser att undersöka förutsättningarna för att ge Vetenskapsrådet ett nationellt samordningsuppdrag för öppen tillgång till forskningsdata. På samma sätt avser regeringen att undersöka förutsättningarna för att ge Kungl. biblioteket ett nationellt samordningsuppdrag för öppen tillgång till vetenskapliga publikationer.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	23
2	Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning	29
2.1	Omfattning	29
2.1.1	Polymer	29
2.1.2	Kostnader	29
2.1.3	Statliga styrmedel och insatser	32
2.1.4	Internationellt samarbete	34
2.2	Utgiftsutveckling	35
2.3	Mål för utgiftsområdet	41
2.4	Resultatredovisning	45
2.4.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	47
2.4.2	Resultat	47
2.4.3	Ett attraktivt läraryrke	47
2.4.4	Analys och slutsatser	54
2.5	Miljöledningsrapporter	63
3	Förskola och grundskola	65
3.1	Omfattning	67
3.2	Mål för förskola och grundskola	67
3.3	Resultatredovisning	67
3.3.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	67
3.3.2	Resultat	68

Forskningspropositionen 2017-2020

Målet att en omställning till öppen tillgång till forskningsresultat inklusive vetenskapliga publikationer, konstnärliga verk och forskningsdata bör vara genomförd fullt ut senast **2026** uttrycktes i propositionen *Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft* (prop. 2016/17:50)

”Målbilden är att en omställning till öppen tillgång till forskningsresultat inklusive vetenskapliga publikationer, konstnärliga verk och forskningsdata bör vara genomförd fullt ut senast inom tio år. Inom flera vetenskapliga områden går utvecklingen dock betydligt snabbare än så och regeringen ser positivt på detta. Det är ett gemensamt ansvar för alla aktörer i forskningssystemet, t.ex. lärosäten och forskningsfinansiärer, att verka för att målbilden uppfylls.”

Mot denna bakgrund gör regeringen bedömningen att Vetenskapsrådet bör ges ett nationellt samordningsansvar för fortsatt arbete rörande öppen tillgång till forskningsdata, dvs. data som tas fram i ett vetenskapligt syfte. Kungl. biblioteket bör få ett motsvarande uppdrag för vetenskapliga publikationer. Inom ramen för uppdragen bör Vetenskapsrådet och Kungl. biblioteket samråda med varandra samt med andra berörda myndigheter. Vetenskapsrådet bör också, i samråd med Riksarkivet och andra berörda myndigheter, följa lärosätenas arbete med arkivering och långsiktigt bevarande av forskningsdata i syfte att utveckla detta arbete. I budgetpropositionen för 2017 föreslår därför regeringen att anslaget till Kungl. biblioteket ökar med 3 miljoner kronor 2017. Anslagsökningen sker genom en omfördelning av medel från Vetenskapsrådets forskningsanslag.

Regeringen avser att återkomma om det fortsatta arbetet med öppen tillgång till konstnärliga verk liksom om beslut om nationella riktlinjer för öppen tillgång till forskningsresultat.

Regleringsbrevet för 2017

Samordning av arbete kring öppen tillgång

Kungl. biblioteket ska samordna arbetet med införande av principer för att främja publicering av vetenskapliga publikationer med öppen tillgång (open access). I arbetet ska principerna för publicering med öppen tillgång utformas så att de beaktar principen att forskningsresultat får fritt publiceras i enlighet med 1 kap. 6 § högskolelagen (1992:1434). Vid genomförandet av uppdraget ska Kungl. biblioteket samråda med Vetenskapsrådet.

Öppen tillgång till forskningsresultat

Vetenskapsrådet ska samordna det nationella arbetet med att införa öppen tillgång till forskningsdata. Vid genomförandet av uppdraget ska Vetenskapsrådet samråda med Kungl. biblioteket, universitet och högskolor samt Riksarkivet.

Forskningspropositionen 2021-2024

I linje med de förväntade riktlinjerna för öppen vetenskap i Horisont Europa och för att påskynda omställningen till ett öppet vetenskapssystem ser regeringen behov av att uppdatera den nationella inriktningen för öppen vetenskap. Detta innebär ett tydliggörande att vetenskapliga publikationer, som är ett resultat av forskning som finansieras med offentliga medel, ska vara omedelbart öppet tillgängliga med verkan från 2021. Vad gäller forskningsdata ska omställningen vara genomförd fullt ut senast **2026**, vilket innebär att forskningsdata ska göras tillgängligt så öppet som möjligt och så begränsat som nödvändigt.

Regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende universitet och högskolor

3 Uppdrag

Utveckla arbetet med öppen vetenskap

Universitet och högskolor ska fortsätta att utveckla arbetet med öppen vetenskap i syfte att verksamheten ska bidra till att nå den nationella inriktningen för ett öppet vetenskapssystem (prop. 2020/21:60). I arbetet ingår att bidra med underlag till Vetenskapsrådets och Kungl. bibliotekets respektive uppgifter att samordna, följa upp och främja samverkan i arbetet för öppen tillgång till forskningsdata respektive vetenskapliga publikationer

“Nationella uppdrag” idag rörande forskningsdata – VR och SND

21. samordna, följa upp och främja samverkan i arbetet för öppen tillgång till forskningsdata och varje år publicera en rapport med en samlad kartläggning, analys och bedömning av det nationella arbetet med öppen tillgång till forskningsdata,

Infrastrukturens syfte är:

1. Att underlätta delning av forskningsdata på ett enkelt, säkert och pålitligt sätt, som samtidigt uppfyller kraven för bevarande, åtkomst och delning.
2. Att göra data synliga och erbjuda användarstatistik genom att visa upp forskningsdata nationellt och internationellt och ge information om hur data delas och citeras.
3. Att underlätta tillförlitlig åtkomst till sökbara, högkvalitativa och väldokumenterade forskningsdata, tillsammans med information om hur dessa data kan nås och återanvändas

Forskningspropositionen 2025-2028

5.5.5 Öppen vetenskap

Sedan 2021 är öppen vetenskap en förordningsstadgad skyldighet inom EU:s forsknings- och innovationsprogram. Principen är att forskning ska vara så öppen som möjligt och så stängd som nödvändigt, vilket innebär att resultat och data kan hållas konfidentiella när det finns legitima intressen, t.ex. hänsyn till immaterialrätt. Omställningen till ett öppet vetenskapssystem bidrar till forskningens effektivitet, kvalitet och nytta för konkurrenskraft genom att högkvalitativ forskning blir användbar för olika vetenskapliga discipliner, företag och andra aktörer. I den forskningspolitiska propositionen 2020 (Forskning, frihet, framtid – kunskap och innovation för Sverige, prop. 2020/21:60) angavs den nationella inriktningen för öppen vetenskap. Denna innebär att vetenskapliga publikationer, som är ett resultat av forskning som finansieras med offentliga medel, ska vara omedelbart öppet tillgängliga med verkan från 2021. Vad gäller forskningsdata ska omställningen vara genomförd fullt ut senast 2026. Inriktningen behöver uppnås under den närmsta fyraårsperioden, vilket är ett ansvar för alla aktörer i forskningssystemet.

...10 år senare....

Lyssna Lästlist Utmer languages

Sök på regeringen.se

Sveriges regering ▾ Regeringens politik i Sverige & EU ▾ Dokument & publikationer ▾ S

Pressmeddelande från [Utbildningsdepartementet](#)

Vetenskapsrådet ska lämna förslag på hur e-infrastruktur för forskning kan utvecklas

Publicerad 25 juli 2024

E-infrastruktur för forskning är avgörande för Sveriges förmåga att vara ett av världens främsta forsknings- och innovationsländer. De ökade behoven av att kunna lagra, överföra, beräkna och analysera data omfattar alla forskningsområden. Vetenskapsrådet får därför i uppdrag att lämna förslag på hur svensk e-infrastruktur för forskning kan utvecklas så att dess potential kan användas fullt ut.

Sammanfattning: föreslår ett samlat ansvar för att driva och utveckla svensk understödande digital infrastruktur för forskningsändamål

- **Förslag: ansvar för understödande digital infrastruktur för forskning samlas inom ett nytt särskilt organ inom Vetenskapsrådet**
 - Det särskilda organet bör inledningsvis ha i uppgift att ansvara för den verksamhet som idag bedrivs inom SND, Sunet och Vetenskapsrådets arbete med data som strategisk resurs (bland annat RUT)

Utredning föreslår ny myndighet för forskningsinfrastruktur

Tobias Krantz, regeringsutredare, presenterade i veckan slutbetänkande ”Stärkt fokus på framtidens forskningsinfrastruktur” med en rad slutsatser och förslag kring hur svensk forskningsinfrastruktur kan stärkas. Bland annat föreslås en ny myndighet för forskningsinfrastruktur av särskilt nationellt intresse samt utvecklad politisk styrning.

Richard Poynder

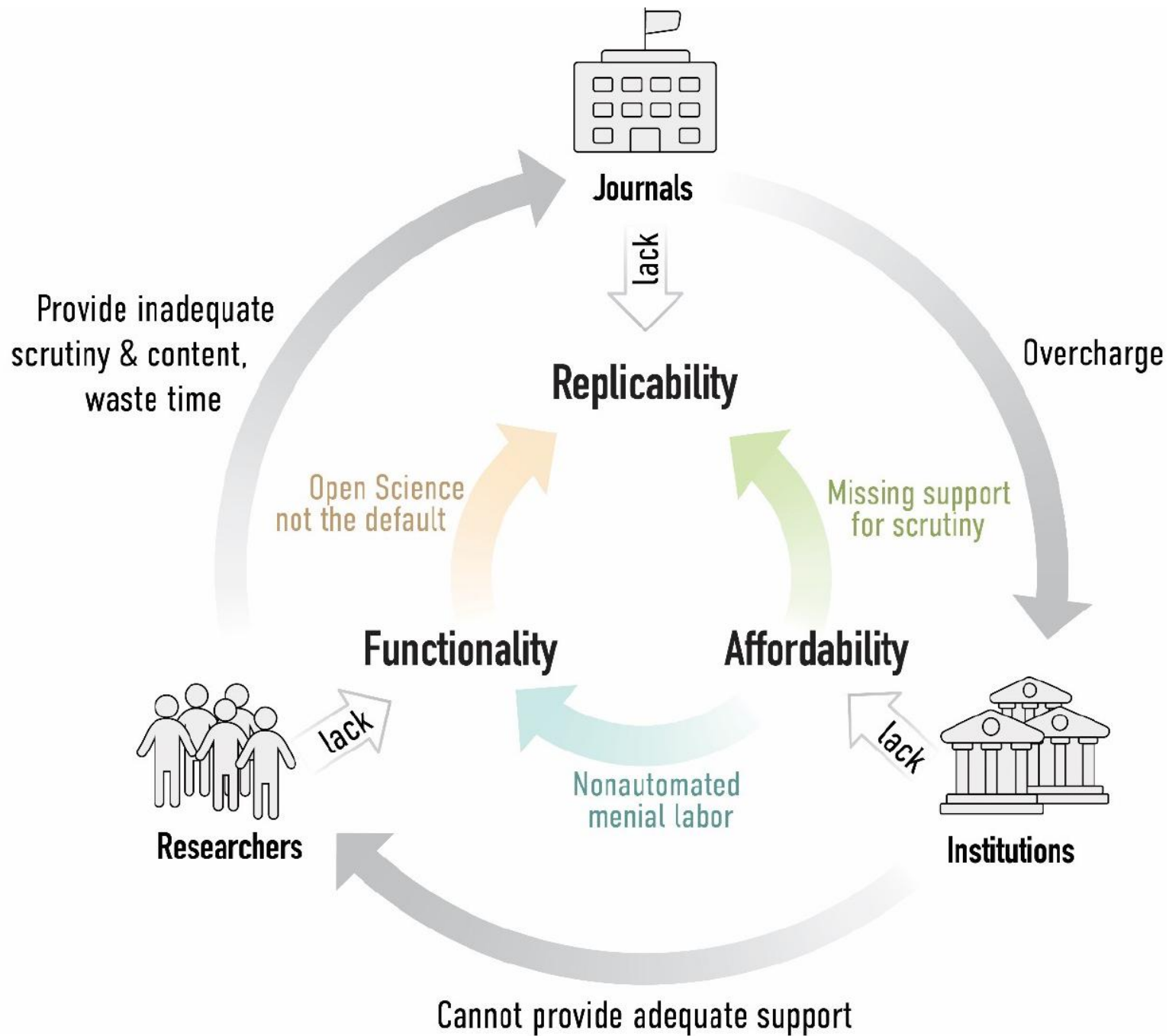
@RickyPo

I'm signing off from reporting on open access. The movement has failed and is being rebranded in order to obscure the failure. Time to move on.

[Översätt inlägget](#)

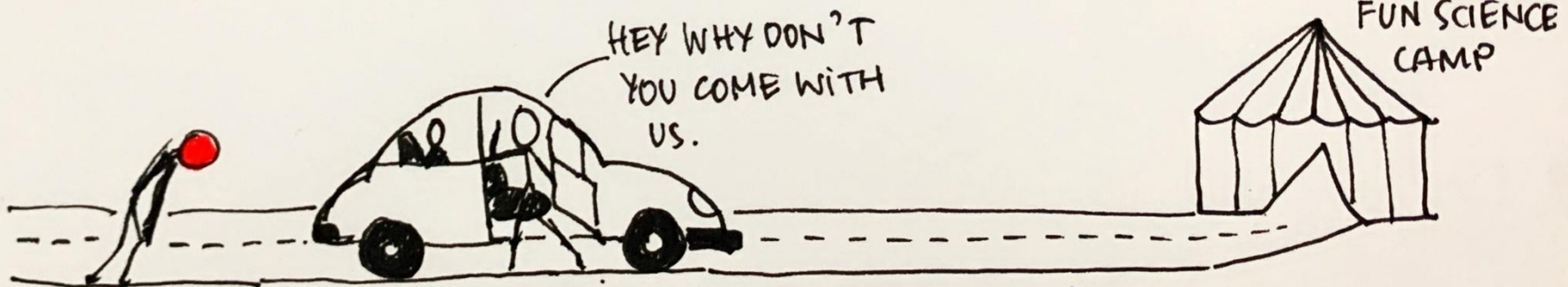
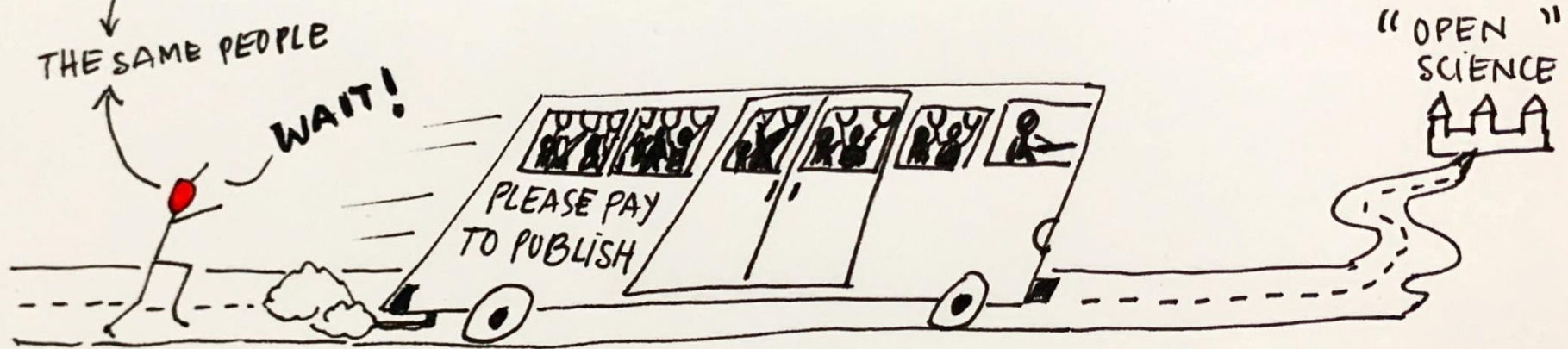
8:03 fm · 25 nov. 2023 · **62,7 tn** visningar

Open - Who is left behind

TONY ROSS-HELLAUER, ANGELA FESSL, THOMAS KLEBEL

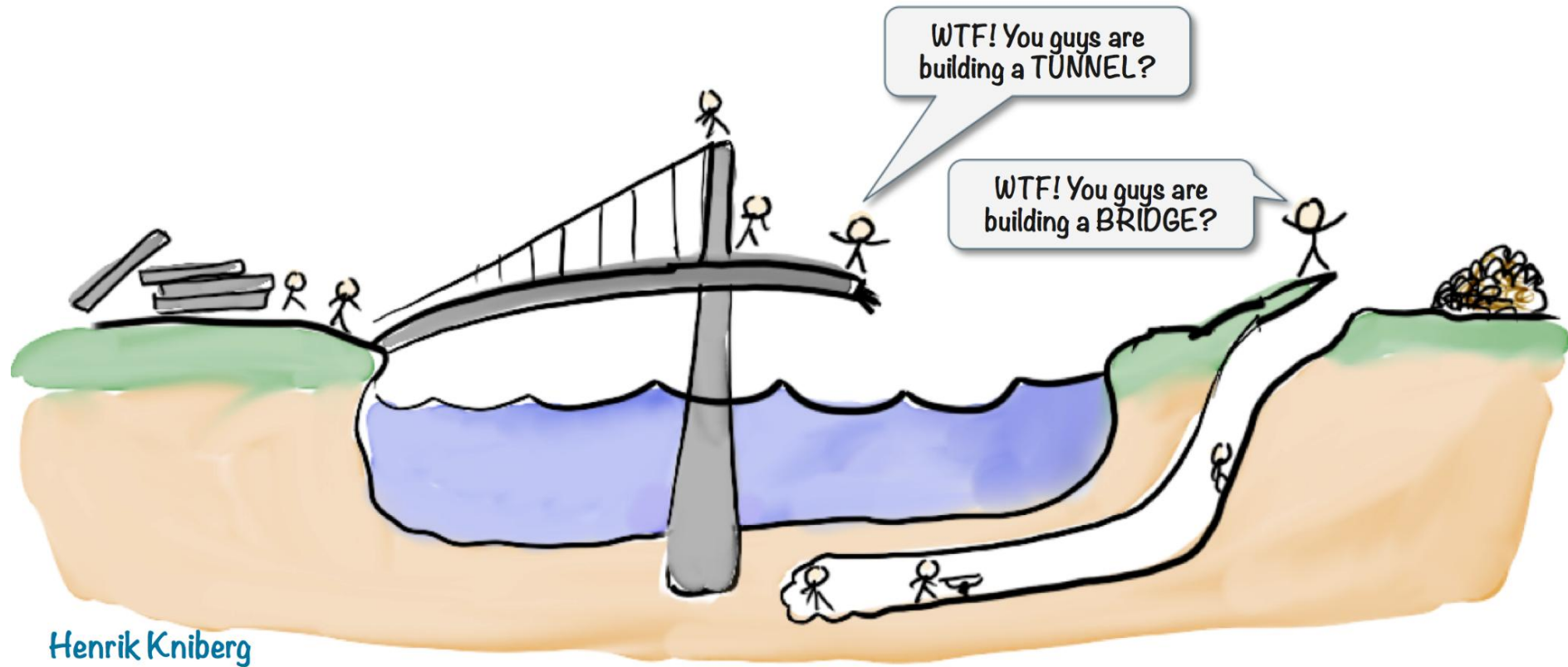
another drawing by @dasaptaerwin cc-0

THE ORIGINAL ARTICLE WAS PUBLISHED IN BLOGS.LSE.AC.UK (23 OCT '20)

Dasaptaerwin, CC0, via Wikimedia Commons

Misalignment

Varför blir det så här – vad behöver förändring?

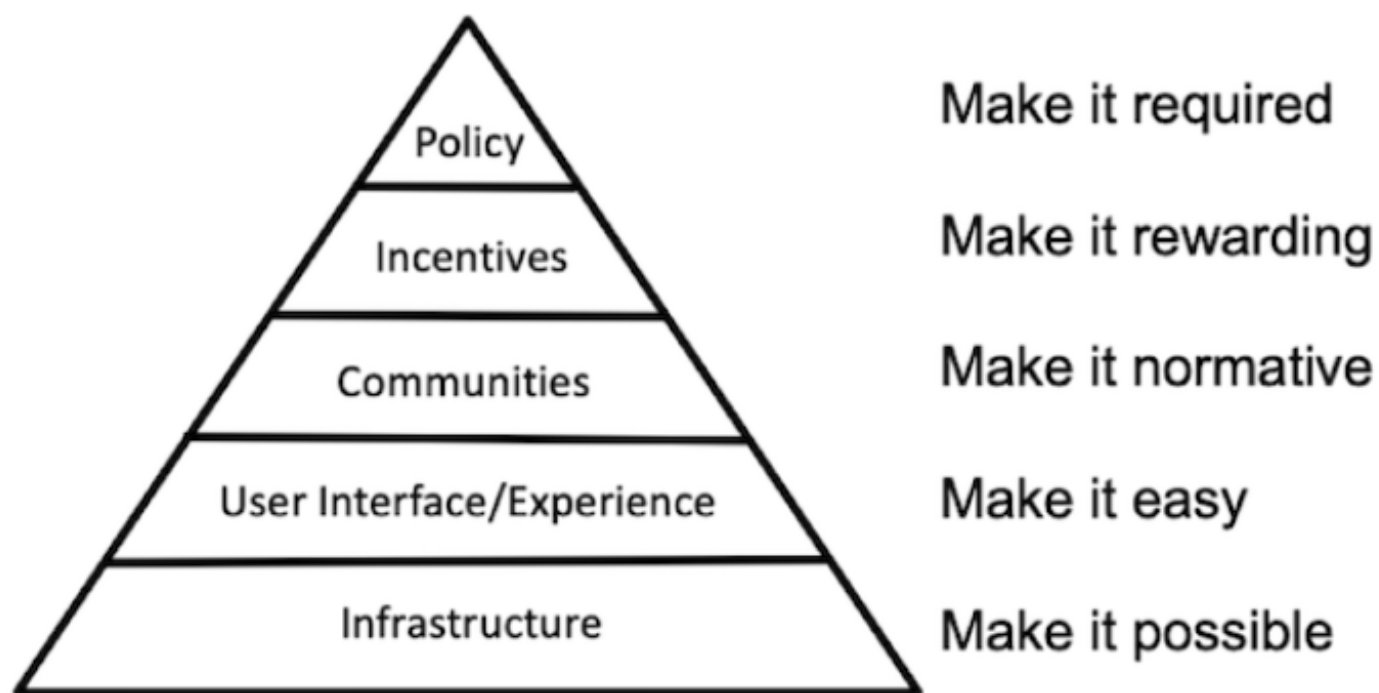
- Ägarskap
- Ansvar
- Samsyn
- Kollegialitet
- Gemensamma definitioner
- Bottom up – inte bara top down
- Användare – behov
- Mjuk infrastruktur
- Stödtjänster är kärnverksamhet
- Interoperabilitet – i flera dimensioner
- “Grit”
- Ödmjukhet

Strategy for Culture Change

June 11th, 2019, Brian Nosek

Posted in: [Reproducibility](#), [Open Science](#), [Culture Change](#), [Behavior Change](#)

Researchdata.se – Sveriges portal till forskningsdata

- One-stop-shop för forskare som vill hitta, dela och återanvända forskningsdata
- Här ska man hitta forskningsdata och information om forskningsdatahantering
- Samarbetsprojekt med flera infrastrukturer
- Fas 2 inleds direkt efter lanseringen 25 mars

Hitta, dela, återanvänd
– din portal till forskningsdata

Skriv in ett nyckelord, dataset eller ämnesområde **Sök**

Varför ska vetenskap vara öppen?
Öppen vetenskap gynnar forskningen och samhället i stort. Den kan även vara till nytta för enskilda forskare.
[Läs mer >](#)

Gör som tusentals andra forskare – börja dela data
Researchdata.se ger dig en enkel ingång till flera ledande infrastrukturer för forskningsdata.
[Läs mer >](#)

Lär dig hantera data på bästa sätt
Vi ger dig råd om hur du hanterar forskningsdata på bästa sätt för att ge dem ökat värde och en chans till evigt liv.
[Läs mer >](#)

Vad är Researchdata.se?

Researchdata.se är en nationell portal där du kan hitta, dela och återanvända data från ett flertal forskningsområden. Du kan också ta del av värdefulla råd och rekommendationer kring hantering av alla typer av forskningsdata.

En rad ledande aktörer inom forskningsdataområdet står bakom Researchdata.se, som är ett viktigt steg för att uppnå målet om öppen tillgång till offentligt finansierade forskningsdata.

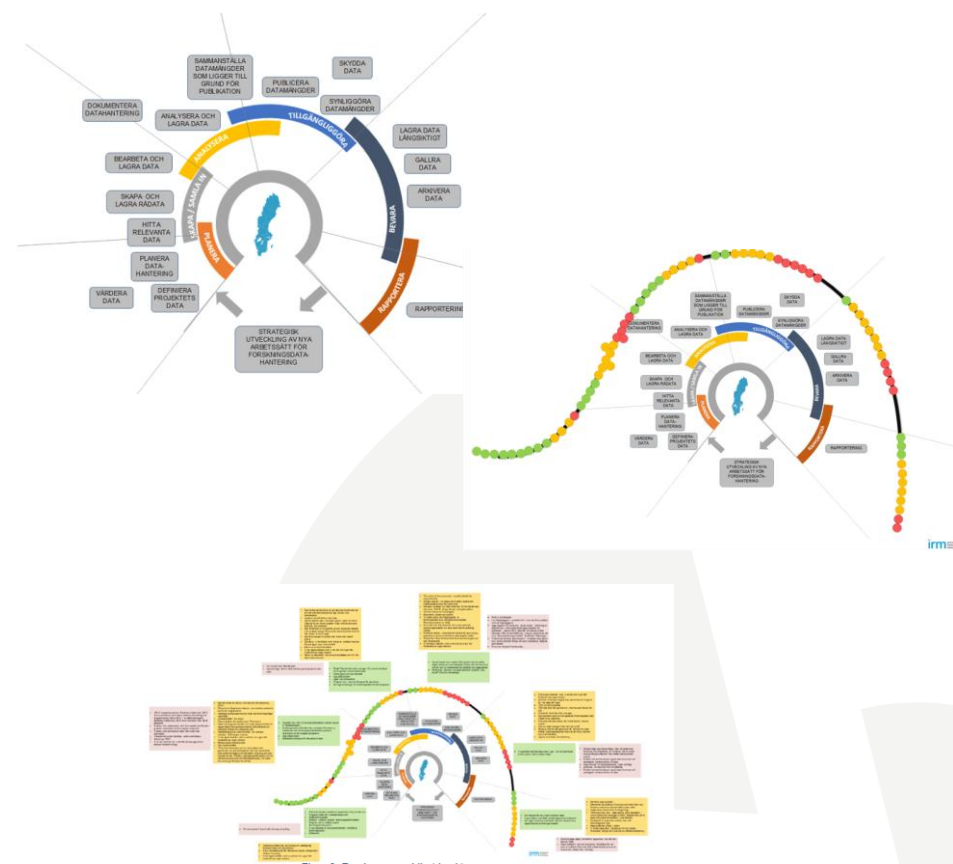
<https://researchdata.se/sv>

KAFFE - Kartläggning av förmågor för forskningsdatahanterings ekosystem

Syfte: KAFFE-projektet syftar till att kartlägga hur forskarnas dataanknutna praktiker och behov förhåller sig till existerande e-infrastrukturer och presentera hur e-infrastrukturelandskapet skulle behöva se ut för att bättre samla och möta behoven i framtiden. Det handlar här om att betrakta alla delar av det som även benämns forskningens e-infrastruktur, det vill säga tekniska lösningar, organisation och mänsklig kompetens, och sett i ett större nationellt perspektiv, inte enbart inom SND.

Resultat: Kommer att utgöra underlag som kan användas som utgångspunkt för att utveckla stöd och samordning för forskarnas praktiker nu och i framtiden.

Samarbete inom SND-nätverket och med andra projekt och initiativ. Feb-okt 2025.

**WORKS END
THANK YOU**

NZICC